

ע"פ 3078/13 - ע.מ., מוחמד שיבלי נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 3078/13

ע"פ 3688/13

לפני: כבוד השופט ס' ג'ובראן
כבוד השופט א' שהם
כבוד השופטת ד' ברק-ארז

המערערים: 1. ע.מ.
2. מוחמד שיבלי

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה, מיום 20.3.2013, ומיום 11.4.2013, בת"פ 54104-07-12, שניתן על-ידי כב' השופטת ח' הורביץ

תאריך הישיבה: כ"ט בשבט התשע"ד (30.1.2014)

בשם המערערים: עו"ד עאדל בויראת

בשם המשיבה: עו"ד זיו אריאלי

בשם שירות המבחן למבוגרים: הגב' ברכה וייס

פסק-דין

עמוד 1

השופט א' שהם:

1. לפנינו ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה, בת"פ 54104-07-12, שניתן בנפרד בעניינם של שני המערערים, על-ידי כב' השופטת ח' הורביץ.
 2. המערערים הורשעו, ביום 3.12.2012, על יסוד הודייתם, בעבירה של ייצור נשק, לפי סעיף 144(ב2) רישא וסעיף 144(ב3) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין), עבירה שיוחסה להם בכתב אישום מתוקן. המערער 1 הורשע בנוסף בעבירות אלו: חמש עבירות של נשיאת נשק והובלתו, לפי סעיף 144(ב) רישא וסעיף 144(ג3) לחוק העונשין; מעשי פזיזות ורשלנות, לפי סעיף 338(א5) לחוק העונשין; שלוש עבירות של ידיעות כוזבות, לפי סעיף 243 לחוק העונשין; שלוש עבירות של ניסיון להיזק בחומר נפיץ, לפי סעיף 454 סיפא ביחד עם סעיף 25 לחוק העונשין; והפרת הוראה חוקית, לפי סעיף 287(א) לחוק העונשין. המערער 2 הורשע גם בארבע עבירות של אי מניעת פשע, לפי סעיף 262 לחוק העונשין.
 3. ביום 30.3.2013, נגזר עונשו של המערער 1 והושתו עליו העונשים הבאים: 7 שנות מאסר לריצוי בפועל מיום מעצרו; הופעל עונש מאסר על תנאי בן ארבעה חודשים, במצטבר לעונש שהוטל; 12 חודשי מאסר על תנאי לבל יעבור, במשך 3 שנים, עבירות בנשק או עבירות אלימות מסוג פשע. בתאריך 11.4.2013, ניתן גזר הדין בעניינו של המערער 2 והושתו עליו 3 שנות מאסר לריצוי בפועל בניכוי ימי מעצרו, ו-12 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור בתוך 3 שנים עבירות בנשק.
- עובדות כתב האישום המתוקן
4. באישום הראשון נטען, כי בתקופה שבין אמצע מרץ לחודש מאי 2012, בחצר ביתו של המערער 2 בכפר קרע, בארבע הזדמנויות שונות, הכינו המערערים "לכל הפחות" 8 מטעני חבלה מאולתרים המורכבים מצינורות מתכת ומכילים זיקוקין, אבק שריפה ופתיל השהייה, בלא רשות על פי דין. עוד נטען, כי מטעני החבלה הם נשק "שבכוחו לגרום למותו של אדם או להזיק לו".
 5. באישום השני מסופר, כי ביום 13.4.2012 סמוך לחצות, הגיע המערער 1 לבית כלשהו בכפר קרע כשברשותו מטען חבלה מאולתר. המערער 1 הראה את המטען לדיירי הבית וכן למערער 2, וציין באוזניהם כי בדעתו להתקשר למשטרה ולדווח בכזב כי הושלך לעברו מטען חבלה מקטנוע נוסע. זאת, במטרה להרתיע גורמים מסויימים, עימם היה המערער 1 מסוכסך, מכל מגע עימו. בהמשך, נסע המערער 1 לכיוון סניף הדואר בכפר קרע כשברשותו מטען החבלה, כאשר כל הנוכחים, לרבות המערער 2, נוסעים בעקבותיו. המערער 1 הניח את מטען החבלה מתחת לרכבו, ולאחר זאת התקשר למוקד 100 של משטרת ישראל ודיווח בכזב "כי הושלך לעברו מטען חבלה מרכב נוסע". עם קבלת ההודעה, הגיעו למקום כוחות משטרה וחבלן, אשר פוצץ את המטען באופן מבוקר.
 6. באישום השלישי מתואר חיפוש שנערך על-ידי משטרת ישראל, ביום 30.4.2012, בביתו של המערער 1 בכפר קרע, שבמהלכו נתפס מטען חבלה מאולתר. נטען כי המערער 1 חשד באדם בשם נסים, כמי שהניח בחצריו את המטען, והוא גמר אומר בדעתו לנקום בו על כך.

צוין בכתב האישום, כי בעקבות מציאת המטען, נעצר המערער 1 ובהמשך אותו יום הוא שוחרר לחמישה ימי מעצר בית בביתו. ביום 2.5.2012 בשעות הערב, הפר המערער 1 את תנאי מעצר הבית והלך לביתם של שני תושבי הכפר, מורסי ומואנס, כאשר ברשותו מטען חבלה מאולתר. באותו זמן שהו בבית תושבים נוספים, ובהם המערער 2. המערער 1 ביקש מאדם בשם בדר להשליך את המטען המאולתר לעבר ביתו של נסים, והלה הסכים לכך, במעמד כל הנוכחים, לרבות המערער 2. בהמשך, יצא בדר מהבית כאשר המטען המאולתר ברשותו, וכשהגיע לקרבת ביתו של נסים בכפר קרע, הוא הצית את פתיל ההשהיה של המטען והשליכו לעבר ביתו של נסים, שם שהו אותה עת מספר בני משפחה. למרבה המזל, המטען לא התפוצץ. לאחר זאת, הגיעו לביתו של נסים אנשי משטרה אשר גילו את המטען, בסמוך לבלוני הגז בחצרו של נסים, וחבלן משטרה פוצץ את המטען באופן מבוקר.

7. באישום הרביעי מסופר על עימות שהתפתח בין המערער 1 לבין אחת מבנות שכניו, ילידת 1993 (להלן: המתלוננת). על רקע סכסוך זה, החליט המערער 1 לנקום במתלוננת ובמשפחתה "באופן שישליך לעבר ביתם מטען חבלה". ביום 9.5.2012, הגיע המערער 1 לביתו של המערער 2 בכפר קרע, כאשר ברשותו שני מטעני חבלה מאולתרים, בהם החזיק ללא היתר כדון. במקום נכח גם בדר, והמערער 1 ביקשו להשליך מטען חבלה לעבר ביתם של השכנים, וברד הסכים לכך.

על מנת למנוע את זיהויו, ביקש בדר מהמערער 2 כי יספק לו חולצה ארוכה שאליה מחובר כובע מסוג קפוצ'ון וכן כובע נוסף, והמערער 2 עשה כן. בהמשך, יצא בדר לעבר ביתה של המתלוננת כאשר ברשותו מטען החבלה, ובהגיעו לקרבת הבית הוא הצית את פתיל ההשהיה והשליך את המטען לעבר ביתה של המתלוננת, שם שהו מספר בני משפחה. המטען נפל בחצר הבית והתפוצץ, וברד נמלט בריצה מהמקום.

8. באישום החמישי מתואר מפגש נוסף בביתו של המערער 2, שהתקיים ביום 9.5.2012, אליו הגיע המערער 1 כשהוא מצויד בשני מטעני חבלה מאולתרים. במקום נכח גם בדר, ונטען בכתב האישום כי המערער 1 הראה את המטענים שברשותו למערער 2 ולבדר. בסמוך לשעה 22:50, יצא המערער 1 מביתו של המערער 2 כשברשותו אחד המטענים, והגיע לביתו של עו"ד תאבת בידוסי, המתגורר עם משפחתו בכפר קרע (להלן: המתלונן). מסיבה שלא הובהרה בכתב האישום, החליט המערער 1 להניח את המטען שהיה ברשותו בחצר ביתו של המתלונן, שעה שזה שהה בבית. לאחר זאת, התקשר המערער 1 למוקד המשטרה ודיווח בכזב כי אדם אחר הניח את המטען בבית המתלונן. בעקבות כך, הגיעו למקום כוחות משטרה, מצאו את המטען ופוצצו אותו באופן מבוקר.

9. האישום השישי והאחרון מיוחס למערער 1 בלבד, ונטען במסגרתו כי המערער 1 הגיע, ביום 29.5.2012 בשעות הלילה, לביתו של אדם בשם מורסי, כשברשותו מטען חבלה מאולתר. המערער 1 הציע למורסי לסייע לו כתצפיתן, שעה שהוא ישליך את המטען לעבר ביתו של הקאדי, איאד זחאלקה, המתגורר עם בני משפחתו בקומה השניה של בית דו קומתי, כאשר בקומה הראשונה מתגוררים הוריו. מורסי הסכים לכך, והלך ביחד עם המערער 1 לעבר ביתו של הקאדי, כאשר תפקידו של מורסי היה להתריע מפני הגעת מאן דהוא למקום. בהגיעם לקרבת הבית, הצית המערער 1 את פתיל ההשהיה במטען והשליכו לעבר ביתו של הקאדי, שעה שהוא, אשתו וילדיו נמו את שנתם. המטען נפל בחצר הבית ולא התפוצץ, והמערער 1 וכן מורסי נמלטו בריצה מהמקום. בהמשך, התקשר המערער 1 למוקד המשטרה ודיווח בכזב כי אדם אחר הניח את המטען בחצר ביתו של הקאדי. בעקבות כך, הגיעו למקום כוחות משטרה, מצאו את המטען, וחבלן משטרה פוצץ אותו באופן מבוקר.

10. ביום 30.3.2013, ניתן גזר הדין בעניינו של המערער 1. בפתח גזר הדין, עמד בית משפט קמא על האמור בתסקיר שירות המבחן שהוגש בעניינו של המערער 1. מהתסקיר עולה כי מדובר בצעיר רווק כבן 21, אשר מתגורר בבית הוריו בכפר קרע. המערער 1 הוא הבן הצעיר מבין חמשת אחיו ואחיותיו. לדבריו, הוא היה קורבן לשימוש באלימות מצד אביו כאמצעי לחינוכו, והוא חש תחושות דחייה וקנאה באחיו. עם זאת, ציין המערער 1 כי כיום אביו תומך בו ומסייע לו. המערער 1 טען כי מגיל 17 הוא נוהג לשתות משקאות אלכוהוליים והוא אף התנסה באופן מזדמן גם בסמים מסוכנים מסוג חשיש, בהם חדל מלהשתמש לפני כשנה. המערער 1 לא ביטא נזקקות טיפולית בנושא צריכת האלכוהול והסמים. המערער 1 מוכר לשירות המבחן לנוער, לאחר שבשנת 2007 יוחסה לו עבירה של החזקת סכין למטרה לא כשרה, כאשר הליך זה הסתיים ללא הרשעה. בתחילת שנת 2012 הורשע המערער 1 בעבירה של החזקת נשק שלא כדין. בשיחתו עם קצינת המבחן טען המערער 1 כי בתקופת מעצרו בפרשה זו הוא ערך חשבון נפש עם עצמו והבין את השלכות המעשים עליו ועל הסובבים אותו. בהתייחסו לעבירות בהן הורשע, התקשה המערער 1 לקחת אחריות מלאה על מעשיו ונטה למזער את חלקו ולטשטש את מידת אחריותו, הגם שהוא הביע חרטה מילולית. הוא תירץ את מעשיו בכך שמדובר בהתנהגות ילדותית הנובעת "מרצון לחפש ריגושים ותשומת לב", וכיום הוא מבין כי התנהגותו נובעת משיקול דעת מוטעה. המערער 1 התמקד בעיקר במחירים האישיים אותם עליו לשלם, נוכח מעצרו והעמדתו לדין. בנסיבות אלה, סבר שירות המבחן כי מדובר באדם המתקשה לשלוט בדחפיו, ומגלה מגיל צעיר התנהגות אנטי סוציאלית. שירות המבחן נמנע ממתן המלצה טיפולית בעניינו של המערער, בצינו כי נמצאו אצל המערער 1 סימנים "המעידים על סיכוי משמעותי להישנות ביצוע עבירות בעתיד".

11. מטעמו של המערער 1 העיד נזיה מסארווה, ראש מועצת כפר קרע, אשר מסר כי המערער 1 נמנה על משפחה נורמטיבית, אשר התגיסה על מנת להחזיר את המערער למוטב ולנסות לשקם אותו. לגישתו של מר מסארווה, גיוסו של המערער 1 כמודיע משטרתי תרם לביצוע העבירות, כאשר הרקע למעשים אינו עברייני אלא שהמעשים נועדו לאפשר למערער להתבלט בחברה המקומית וכדי שהוא יוכל "להתגאות במשהו". לדידו של מר מסארווה, מדובר במעשים שיש לראותם כמעשי קונדס, ולטעמו "זה היה יותר ילדותי מאשר פשיעה". במסגרת ראיותיה לעונש הגישה המשיבה את פסה"ד שניתן במסגרת ת.פ. 15737-10-11, שם הוטלו על המערער 1 ארבעה חודשי מאסר על תנאי, שהם חבי הפעלה.

12. בית משפט קמא ציין בגזר דינו כי מדובר בפרשיה חמורה ביותר, כאשר המערער 1 הכין 8 מטעני חבלה לפחות, ועשה בהם שימוש כמתואר בכתב האישום. הודגש, כי מדובר במטענים שיש בכוחם להמית אדם או לגרום נזק ממש לאדם ולרכוש. העבירות בוצעו בצוותא חדא עם תושבים נוספים, תוך תכנון וסיכון חיי אדם, כאשר המערער הוסיף חטא על פשע בכך שמסר הודעות כוזבות למשטרה. בית משפט קמא דחה את הטענה כי מדובר במעשי קונדס או במעשים שנועדו "לרצות או להרשים את המשטרה, במסגרת היותו מודיע". המערער 1 סבר, כך נראה, כי הקשר שיש לו עם המשטרה יגן עליו, אך אין שחר לטענה כי כוונתו היתה להרשים מאן דהוא, שכן חלק מהמטענים הונחו במסגרת סכסוך עם גורמים מסוימים, או כנקמה באנשים "על מה שסבר כי עוללו לו או למקורביו". בית משפט קמא ראה בחומרה את העובדה כי המערער 1 ביצע את אחת העבירות שיוחסו לו תוך הפרת תנאי מעצר הבית בו הושם, והוא אף הפעיל אחרים לצורך ביצוע המעשים. כמו כן, סבר בית משפט קמא כי אין להקל ראש גם במסירת הידיעות הכוזבות למשטרה, שיש בהן משום שיבוש הסדר הציבורי.

בית המשפט הוסיף וקבע כי אין לזקוף לזכותו של המערער 1 את העובדה כי לא נגרמו אבידות בנפש, בשים לב

לסיכון הרב שיצר בהנחת המטענים בבתי מגורים שבהם שהו בני אדם. בית משפט קמא הוסיף עוד, כי אך בנס לא קופחו חיי אדם בשים לב לעובדה כי מרבית המטענים הופעלו, כאשר חלקם לא התפוצץ. לצד הקולה, התחשב בית משפט קמא בגילו הצעיר של המערער 1; בהודאתו באשמה, דבר שהביא לחיסכון ניכר בזמן שיפוטי; בחרטתו; ובדברים החיוביים שנשמעו מפי עד ההגנה ושחלקם מצאו את ביטויים גם בתסקיר המבחן. לאחר זאת, קבע בית משפט קמא כי מתחם העונש ההולם לכל עבירה בנשק (בית משפט קמא השתמש במונח "רף ענישה" אך כוונתו היתה, ככל הנראה, למתחם הענישה - א.ש.), נע בין 3 ל-6 שנות מאסר. לגישתו של בית המשפט, יש מקום לקבוע עונש נפרד לכל עבירה, אך לנוכח הנסיבות המקלות שנמנו לעיל, נקבע כי "יהיה מקום להורות על חפיפה של חלק מתקופות המאסר שיוטלו בגין כל אחד מהאישומים". לאור האמור, החליט בית משפט קמא לגזור על המערער 1 במסגרת האישום הראשון, שלוש שנות מאסר בגין כל עבירה; במסגרת האישום השני נגזרו על המערער 3 שנות מאסר; ובגין כל אחד מהאישומים השלישי, רביעי, חמישי ושישי, 5 שנות מאסר. לאחר חפיפת חלק מהעונשים נקבע כי על המערער 1 לרצות 7 שנות מאסר בפועל. לאחר הפעלת 4 חודשי מאסר על תנאי במצטבר לעונש זה, נקבע כי על המערער 1 לרצות עונש מאסר כולל של 7 שנים וארבעה חודשים, שמניינו מיום מעצרו 26.6.2012. זאת, בתוספת 12 חודשי מאסר על-תנאי.

גזר דינו של המערער 2

13. ביום 11.4.2013, נגזר דינם של המערער 2 ושל קטין, שהיה הנאשם 3 בכתב האישום. מתסקיר מבחן שהוגש בעניינו של המערער 2 עולה כי מדובר ברווק כבן 19.5 שנים, אשר נשר מספסל הלימודים לאחר 10 שנות לימוד, בשל רצונו לחוות עצמאות כלכלית. המערער 2 הוא הבכור מבין ארבעה ילדים, והנאשם 3 הוא אחיו. המערער 2 מוכר לשירות המבחן משנת 2012, לאחר שהורשע בעבירה של סיכון לחיי אדם בנתיב תחבורה. לדבריו, בתקופה שלפני ביצוע העבירות הוא חש שעמום וריקנות, מה שדחף אותו לחבור לצעירים בעלי עבר פלילי. המערער 2 מקבל אחריות על ביצוע העבירות, ולדידו מדובר במעשה ילדוטי מבלי שהוא חשב על השלכותיו. המערער נטה לצמצם את חומרת מעשיו וטען כי הוא נגרר אחר חבריו. המערער 2 לא ביטא נזקקות טיפולית, ושירות המבחן המליץ להטיל עליו ענישה מוחשית, שתציב לו גבולות ברורים, מבלי שתקופת המאסר בפועל תהא ממושכת יתר על המידה, בכדי שלא להטמיע בקרבם תת תרבות עבריינית.

14. בית משפט קמא התייחס בחומרה יתירה לחלקו של המערער 2 בייצור 8 מטעני חבלה ביחד עם המערער 1, כמפורט באישום הראשון. בשאר האישומים הורשע המערער 2 בעבירה של אי מניעת פשע, אך הודגש כי הוא היה מודע לתוכניותיו הנלוזות של המערער 1 לפגוע ביעדים ובמטרות שונות, אך לא עשה דבר כדי למנוע את המעשים. המערער 2 נכח במקום כאשר המערער 1 מסר מטעני חבלה לבדר על מנת שיניחם באתרים שונים, ובמקרה אחד הוא מסר לבדר פרטי לבוש, בכדי למנוע את זיהויו כמשליך המטען. חלק מהעבירות בוצעו על-ידו בעיצומו של הליך שבו יוחסה לו עבירה חמורה של סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה. לצד הקולה, זקף בית משפט קמא לזכות המערער 2 את גילו הצעיר; את הודאתו באשמה; את נטילת האחריות; ואת נסיבותיו האישיות. בית משפט קמא קבע כי מתחם העונש ההולם בגין כל עבירה המתוארת באישום הראשון נע בין 3 ל-6 שנות מאסר לריצוי בפועל. לאחר זאת, החליט בית משפט קמא לגזור על המערער 2 שלוש שנות מאסר לריצוי בפועל בניכוי תקופת מעצרו ו-12 חודשי מאסר על תנאי.

ערעורו של המערער 1

15. בהודעת הערעור מטעמו של המערער 1, אשר הוגשה על-ידי בא כוחו עו"ד עאדל בוראת, משיג המערער על

חומרת עונש המאסר שהושת עליו ועל היקפו של עונש המאסר המותנה החל על כל עבירה בנשק. לטענת המערער, בית משפט קמא התייחס לתיק מושא הערעור "כתיק של ייצור מטעני חבלה רגיל", בעוד שמדובר במטעני חבלה פשוטים המבוססים על זיקוקין ולא "במטעני חבלה בעלי עוצמה". עוד נטען, כי בפועל לא נגרם נזק לגוף או לרכוש והדבר מעיד כי אין מדובר בפוטנציאל רציני לגרימת נזק כזה. לדידו של המערער, עסקינן במעשי קונדס גרידא, שהמניע העומד מאחוריהם אינו יותר מאשר סקרנות, או ניסיון למשוך תשומת לב "ולפעמים לגרום אי נוחות ו/או בהלה", אך לא מתוך כוונה לגרום לנזק כלשהו. לגישת המערער, הפסיקה אליה הפנה בית משפט קמא וכן מתחם הענישה שנקבע על-ידו, אינם רלבנטיים לנסיבותיו המיוחדות של מקרה זה.

עוד נטען, כי בית משפט קמא קבע את מתחם העונש ההולם רק על סמך הענישה הנוהגת, מבלי לקבוע את המתחם בהתאם לנסיבותיו הקונקרטיות של מקרה זה. בהתייחס לגופם של דברים, נטען על-ידי המערער לגבי האישום הראשון כי מדובר במעשה אחד, הגם שהוכנו 8 מטעני חבלה בארבע הזדמנויות שונות. זאת, גם "כאשר הילדים (כך בהודעת הערעור - א.ש.) מתאספים ארבע פעמים למטרה זו". עוד נטען, כי אין לשלול את האפשרות כי כל שמונת המטענים הושלמו במפגש אחד, ולכן לא היה מקום לקבוע מתחם ענישה נפרד לגבי כל מטען ומטען. טענה נוספת שהיתה בפי המערער 1 נוגעת לעונשים שהושתו על עבריינים אחרים בפרשה, שעונשם היה קל יותר מזה של המערער. לעניין זה הפנה עו"ד בויראת לפסק דינה של כב' השופטת ד' סלע במסגרת ת"פ 54087-07-12 מדינת ישראל נ' בדר נעיראת. נטען לבסוף, כי לא ניתן משקל הולם לנסיבותיו האישיות של המערער כפי שאלה פורטו בתסקיר המבחן; להודאתו באשמה בהזדמנות הראשונה; ולהבעת חרטתו הכנה.

16. בדיון שהתקיים לפנינו, הפנה עו"ד בויראת את תשומת ליבנו לפסק הדין שניתן בערעור על גזר דינה של כב' השופטת ד' סלע בתפ"ח 54087-07-12 (ע"פ 5544/13 פלוני נ' מדינת ישראל (6.1.2014) (להלן: עניין פלוני)). לדידו של עו"ד בויראת, עניין פלוני צריך לשמש כנקודת מוצא לגבי עונשו של המערער 1. נטען, כי העונש המירבי שנגזר על מי מבין המערערים בעניין פלוני עומד על 46 חודשי מאסר, והדבר מצדיק הקלה משמעותית בעונשו של המערער 1. עו"ד בויראת חזר ונטען כי כל אחד מהמטענים שהוכנו הוא "צינור ברזל", שאינו יכול לגרום נזק של ממש, ותעיד על כך העובדה כי לא נגרם נזק כלשהו. נטען בנוסף, כי לא ניתן משקל לעובדה כי במשך שנתיים שימש המערער 1 כמודיע משטרתי, דבר שנחשף במהלך המשפט והעמיד את המערער בסכנה רבה. במרבית המקרים לא התפוצצו המטענים, והמערער 1 טרח להזעיק את כוחות המשטרה על מנת לנטרל את אותם המטענים שלא התפוצצו. עוד נטען, כי המערער הפליל מעורבים נוספים בפרשה והודה באשמה בהזדמנות הראשונה, מבלי שניתן לכך משקל הולם בקביעת עונשו.

לפיכך, התבקשנו להקל באורח משמעותי בעונשו של המערער 1.

תסקיר משלים בעניינו של המערער 1

17. לקראת הדיון בערעור ביקשנו משירות המבחן להמציא לנו תסקיר עדכני בעניינו של המערער 1. מהתסקיר עולה כי בתקופת מאסרו הועמד המערער 1 לדין משמעותי בשל ביצוע עבירת משמעת ונשללו ממנו ביקורי משפחה לתקופה מסוימת. בתחילת מאסרו, היה המערער 1 נתון בהשגחה, בשל מחשבות אובדניות שהביע והיה בשל כך במעקב פסיכיאטרי וכן הוא טופל תרופתית. כיום, המערער 1 אינו נמצא במעקב ואינו מקבל טיפול תרופתי כלשהו. המערער 1 הודה בפני גורמי הטיפול בכלא בעבירות שיוחסו לו והסביר כי כל רצונו היה "להוכיח לסביבה בה התגורר,

את היותו אדם בעל כוח שיכול להוות איום לאחרים". הוא רואה את מעשיו "כקשורים להיותו צעיר, נעדר בגרות ובשלות". להתרשמות גורמי הטיפול מדובר בצעיר אשר נעדר כלים ומשאבים לניהול חיים נורמטיבי, ולכן הוא נזקק למעורבות טיפולית. המערער 1 הביע נכונות להשתלב בהליך טיפולי בנושא "שליטה בכעסים", ובהמשך תיבדק התאמתו לטיפול זה.

ערעורו של המערער 2

18. המערער 2, אשר יוצג אף הוא על-ידי עו"ד עאדל בויראת, משיג על משך תקופת המאסר שנגזרה עליו ועל היקפו הרחב של עונש המאסר המותנה. אף כאן נטען, כי אין מדובר בייצור מטעני חבלה בעלי עוצמה, וכי עסקינן במטענים שאין להם פוטנציאל רציני לגרימת נזק לגוף ולרכוש. המדובר במעשי קונדס, כאשר את ייצור המטענים במסגרת האישום הראשון יש לראות כמעשה אחד. אשר ליתר האישומים, מדובר באי מניעת פשע, ובגין עבירות דומות נגזרו על אחיו הקטין של המערער 2 (הנאשם 3 באותו כתב אישום) 6 חודשי עבודות שירות. עוד נטען, כי לא ניתן משקל ראוי לנסיבותיו האישיות של המערער 2; להודאתו באשמה; להיותו נתון במעצר בית במשך כחצי שנה; ולהבעת חרטתו על מעשיו.

19. בדיון בערעור חזר עו"ד בויראת וטען כי נקודת המוצא העונשית לגבי שני המערערים מצויה בפסק דינו של בית משפט זה בעניין פלוני. לגישתו של עו"ד בויראת העונש שנגזר על המערער 2 אינו מידתי, בשים לב לרמת הענישה שנקבעה בתיק זה ובעיקר מתוך השוואה לעונשו של בדר, אשר הורשע בשני מקרים של נשיאת מטעני חבלה והשלכתם לעבר יעדים שונים, ועונשו הועמד על 46 חודשי מאסר בלבד.

תסקיר מבחן עדכני בעניינו של המערער 2

20. מתסקיר משלים שהוגש אודות המערער 2 עולה כי הוא מכיר בחלק מהמעשים המיוחסים לו. התרשמות גורמי הטיפול בכלא היא כי הוא אינו מגלה תובנה לחומרה הטמונה במעשיו ולהשלכותיהם, והוא נוטה למזער ולצמצם את חלקו בביצוע העבירות. המערער 2 שולב, לבקשתו, בקבוצה טיפולית ששמה "לבחור אחרת", המתייחסת לעבריינות באופן כללי. במהלך המפגשים הקבוצתיים נמנע המערער 2 מלהשתתף, היה פסיבי, ולא שיתף אחרים במחשבותיו וברגשותיו. לפיכך, לא ניתן להעריך את מידת התועלת שהפיק מהשתתפותו בקבוצה. בשלב זה, המערער 2 אינו משולב בסבב חופשות.

תגובת המשיבה לשני הערעורים

21. המשיבה, באמצעות בא כוחה עו"ד זיו אריאלי, מבקשת לדחות את שני הערעורים. נטען כי שני המערערים אינם מפנימים עדיין את חומרת מעשיהם, שעה שהם מתייחסים לייצור מטעני החבלה והשימוש בהם כמעשי קונדס. טענה זו אינה מתיישבת עם האמור בכתב האישום שבו הודו המערערים, שם מדובר, בין היתר, בייצור 8 מטעני חבלה "שבכוחם להמית אדם או להזיק לו".

המערער 1 עשה שימוש, בין במישרין ובין באמצעות אחר, במטעני החבלה שהוכנו על-ידו ועל-ידי המערער 2, כאשר במקרה אחד הושלך מטען ליד בלון גז. למערער 2 יוחסו, מלבד ייצור מטעני החבלה, גם ארבע עבירות של אי מניעת פשע, כאשר באחד המקרים הוא סיפק למניח המטען פרטי לבוש כדי למנוע את זיהויו. בהתייחס לרמת הענישה שנקבעה בעניין פלוני, נטען על-ידי המשיבה כי כל המערערים דשם, למעט אחד, לא הורשעו בייצור מטעני חבלה. לגבי אחד המערערים שעונשו הופחת מ-54 חודשי מאסר ל-46 חודשים, נומק הדבר בנסיבות משפחתיות קשות במיוחד, ואין בכך כדי לשמש אמת מידה עונשית בנידון דידן.

לאור חומרת המעשים ופוטנציאל הנזק לגוף ולרכוש, התבקשנו לדחות את הערעורים.

דיון והכרעה

23. בפתח דיוננו, מן הראוי לחזור ולהזכיר את ההלכה המושרשת לפיה ערכאת הערעור לא תתערב בעונש שהוטל על-ידי הערכאה הדיונית, אלא במקרים חריגים של סטייה קיצונית ממדיניות הענישה במקרים דומים, או כאשר מדובר בטעות מהותית שנפלה בגזר הדין (ע"פ 3091/08 טרייגר נ' מדינת ישראל (29.1.2009)); ע"פ 6095/10 חאג' נ' מדינת ישראל (18.7.2012); ע"פ 9074/12 מדינת ישראל נ' אבו אחמד (13.6.2013); ע"פ 4568/12 מדינת ישראל נ' סראחין (11.6.2013); ע"פ 6577/10 פלוני נ' מדינת ישראל (28.11.2013)).

לאחר בחינת כלל הנסיבות והאזנה קשובה לטיעוני הצדדים, הגענו למסקנה כי אין מדובר בסטייה מהותית ממדיניות הענישה בעבירות דומות, ונראה כי מדובר בעונשים ראויים ומאוזנים, ולפיכך החלטנו לדחות את שני הערעורים.

24. מן הראוי לחזור ולהזכיר כי שני המערערים הורשעו בייצור 8 מטעני חבלה מאולתרים "לכל הפחות", וזאת בארבע הזדמנויות שונות. ייצור כל מטען חבלה בפני עצמו מהווה עבירה נפרדת, ואין בסיס לטרונייתו של הסנגור בהקשר זה, שעה ששני המערערים הודו בביצוע 8 עבירות של ייצור נשק, לפי סעיף 144(ב) רישא ביחד עם סעיף 144(ג)(3) לחוק העונשין. עוד ראוי להדגיש, כי אין כל ממש בטענת המערערים לפיה מדובר במטעני חבלה שאין בכוחם לגרום לנזק כלשהו, כאשר הם הודו בייצור "פצצות או חפצים נפיצים שבכוחם להמית אדם או להזיק לו, בלא רשות על פי דין". ואכן, השתלשלות העניינים המתוארת בכתב האישום מלמדת על פוטנציאל הנזק לאדם ולרכוש הטמון במטעני החבלה המאולתרים. עוד רואים אנו להדגיש, כי אין כל שחר לטענה כי מדובר במעשי קונדס גרידא ובלא יותר מאשר שובבות נעורים, כפי שניסו לטעון ראש המועצה המקומית כפר קרע ופרקליטם של המערערים. כעולה מתסקירי המבחן שניתנו בעניינם של המערערים הם אינם מפנימים ומכירים בחומרת מעשיהם, ויש בגישה זו כדי לעורר דאגה, באשר לאפשרות הישנותם של המעשים בעתיד.

המערער 1 הניח במספר הזדמנויות את מטעני החבלה, בין בעצמו ובין באמצעות אחר, בבתי תושבים עימם היה מסוכסך, לרבות בביתו של קאדי בית הדין השרעי בירושלים. במספר מקרים התפוצצו המטענים, ואך בנס לא נגרם נזק לגוף ולרכוש, ובמקרים אחרים דיווח המערער 1 למוקד המשטרה כי המטענים הונחו על-ידי גורם אחר, במטרה להסיר מעליו כל חשד. המערער 2 הורשע, כזכור, בארבעה מקרים של אי מניעת פשע, ביודעו על מזימותיו של המערער 1, ובאחד המקרים הוא אף נטל חלק פעיל באירוע משאיפשר לבדר להצטייד בפרטי לבוש שימנעו את זיהויו.

25. בע"פ 7386/13 עווד נ' מדינת ישראל (23.3.2014) עמדתו על חומרת העבירה שעניינה החזקת נשק לסוגיו, והזכרתי את דבריו של השופט א' א' לוי בע"פ 761/07 אדרי נ' מדינת ישראל (22.2.2007), לפיהם:

"ניסיון השנים האחרונות מלמד שנשק המוחזק שלא כדין מוצא את דרכו לעתים לידיים עוינות, ולעתים נעשה בו שימוש למטרות פליליות, ואלה גם אלה כבר גרמו לא אחת לאובדן חיי אדם, ולפגיעה בחפים מפשע שכל 'חטאם' נבע מכך שהם נקלעו בדרך מקרה לזירת הפשע. כדי להלחם בכל אלה צריך העונש לבטא את סלידתה של החברה ודעתה הנחרצת שלא להשלים עם עבריינות בכלל, ומסוג זה בפרט" (וראו גם, ע"פ 8246/05 דערי נ' מדינת ישראל (30.1.2006); ע"פ 9373/10 ותד נ' מדינת ישראל (14.9.2011)).

דברים אלה יפים גם בענייננו, וזאת בעיקר בשים לב לכך שבצד העבירה שעניינה ייצור נשק, קצב המחוקק עונש של 15 שנות מאסר, ונזכיר כי במקרה דנן מדובר בשמונה עבירות מסוג זה.

26. הטענה המרכזית בערעור שלפנינו, מתבססת על רמת הענישה שאושרה בעניין פלוני בעניינים של מעורבים אחרים בפרשה. נראה, כי ההשוואה הרלבנטית לענייננו נוגעת אך ורק למערער 1 בעניין פלוני (להלן: הנאשם 1) שרק הוא הורשע בשמונה עבירות של ייצור נשק, כמו המערערים שלפנינו. על הנאשם 1 נגזר עונש של 54 חודשי מאסר ועונשו הוקל לכדי 46 חודשי מאסר לריצוי בפועל. המדובר בקטין אשר "חווה טרגדיה משפחתית משמעותית", שעה שאביו ירה באמו ובאחותו והתאבד. מתסקיר שהוגש בעניינו עולה כי הוא מתפקד באורח תקין במסגרת מאסרו והוא לומד ומשתתף בקבוצות טיפוליות. שירות המבחן התרשם מחרטתו האמיתית והכנה ומלקיחת אחריות מלאה על מעשיו. בנסיבות ייחודיות אלה, הוחלט, כאמור, "לפנים משורת הדין" להקל במידת מה בעונשו ולהעמידו על 46 חודשי מאסר לריצוי בפועל. יצוין, כי יתר הערעורים על חומרת העונש נדחו.

לאור האמור, אין ניתן ללמוד מעונשו של הנאשם 1, על נסיבותיו הייחודיות, לענייננו, ונראה כי במקרה דנן נתן בית משפט קמא את דעתו לכלל הנסיבות, ואין לומר כי החמיר יתר על המידה בעונשם של המערערים.

27. לסיום, נציין כי איננו רואים צורך להביע דעה לגבי מתחם הענישה שנקבע על ידי בית משפט קמא לגבי כל עבירה שעניינה ייצור נשק (מתחם הנע בין 3 ל-6 שנות מאסר). זאת, מאחר שבסופו של יום נגזר על המערערים, בגין ביצוע עבירה זו, עונש העומד בקצה התחתון של המתחם שנקבע, כך שאין ניכרת החמרה בעונשם בשל קביעת המתחם בדרך זו.

28. סוף דבר, משלא מצאנו כי העונש הכולל שהושת על המערערים סוטה מרמת הענישה הראויה, הננו מחליטים לדחות את שני הערעורים, ככל שהדבר נוגע לעונש המאסר בפועל. אשר לערעור הנוגע להיקפו של עונש המאסר על תנאי שהושת על המערערים, נראה כי יש לסייגו לכל עבירה בנשק מסוג פשע. בכפוף לתיקון זה, דין הערעורים להדחות.

ניתן היום, א' בניסן התשע"ד (1.4.2014).

שופטת

שופט

שופט
